

הלכות פסח סימן תצד

ומפטייר (ג) (ד) במרקה דחוקאל ומסים בפסוק ונתשאני רוח': ב יביום השני קורין בפרשת (ה) 'קל (ז) הכבור' עד סוף סדרא, ומפטייר קורא כמו אתמול ומפטייר בתבוקה מן 'וה' בהיכל קדשו' עד 'למנצח בגנינותי': ג יאסור להתענות (ו) (ז) במוצאי חגי השבועות: הגה (ז) ואין אומרים (י) תחנון (ח) מתחלת ראש חודש סיון עד ח' בו דהינו אחר אסרו תג (הגהות מיימני הלכות תפלה ומנהגים). ונהגין לשטות (י) [1] עשבים (ט) בשבועות בבית הכנסת ובבתים (י) זכר לשמחת מתן תורה. ונהגין (יא) בכמה מקומות לאכל (יב) מאכלי-

1 ו שם ד אור ביטון תוסה בשם רבנו ישעיה. וכן כתב רבי יצחק בן חביב בספר ב דהגיה בעין יצחק בעקבא דפח אלקטורדיא בלוד

שערי תשובה

באר היטב

שער ד סעף טו מ"ש בזה: [1] עשבים. עין בה"ט. ועין בר"י בשם מהר"י ליגו ומהר"ם ומה"ש ש"ל ב' ספר ברוח אף לפי דרך הקמת, ע"ש. ועין לעיל ס"ס ת"צ שהגין לומר רוח בשבועות, ואז"ל בכ"ש דף קכ"א פתב השעם, לפי שנהגו הפלך ע"ה מה בעצרת והקב"ה ממלא שנותיהם כו' והואי בעצרת נולד, ומגלת רוח נהכה לתוס דוד, ע"ש. ועין בבר"י בשם עוללות אפרים כי הוחזק ס"ה נדושה לכב"כ בעצרת כאלו הקריב מנחה לחי' בנסה, ע"ש:

לקרות פסוק ראשון ואח"כ מתחילין אקדמות יש להמה האף נשאים להפסיק וכו', ושמעתי מקרוב שהנהיגו רבנים מבהקים לשורר אקדמות קדם שנתחיל הבהן לקרן על קריאת התורה, וכן ראוי לנהג בכל הקהלות, גם ביציב פתגם שאומרים ביום שני אחר פסוק ראשון של הפסוקה ראוי לנהג בן, עכ"ל ט"ז. אבל בתשובת שער אפרים ח"א"ח סימן י האר"ך לקדם את המנהג שאין כח ביד שום אדם לשנות המנהג, וכן הסכים הח"י, ע"ש וכן הסכים בס' אליה רבה, ועין שם לענין אמירת ארכין כפי מ"פ: (א) במרקה. ונהגו להפטייר דוקא גדול וחסד. וכתב אי"ז: ואומרים אולתו בעמידה: (ז) הכבור. ואם חל בשבת מתחילין עשר תעשר: (ח) במוצאי. מפני ששחל עצרת בשבת היה יום טובות התקנות אחר השבת. והנשים מקרות במלאכה באסרו חג, ש"ג, ועין יד-אהרן: (י) תחנון. וגם אין מתענין, אחרונים: (י) עשבים. ואם חל ביום א' וטוחין בכניסת שבת, מהר"ל, אבל המנהג שטוחין ב"ט, ע"מ. ונהגין ג"כ להעמיד אילנות בבהכ"כ וכו' שדונו על פרות האילן ויתפלו עליהם. וכתבו האחרונים בשם ש"ל"ה: מה שנהגים לחלק עשבים בבהכ"כ לא יתקלו עד אחר תפלת י"ח כדי שייכל לקרן, דאסור להפסיק מברוך שאמר עד אחר י"ח, עכ"ל. והח"י קטב שפטר לקרן על הריח בין הפרקים, ע"ש. צריך לטבל בערב שבועות. וכל מי שלא ישן בלילה כלל ונעסך בתורה מבטח לו

באר הגולה

משנה ברורה

השלישי. וקורין הדברות¹¹ בשעם העליון. ועין בבאור הלכה שבארתי בארבה: (ד) במרקה דחוקאל. ונהגין במקצת מקומות (א) שגדול וחסד קורא זאת התפורה, וסמך לדבר: 'לא במעשה מרקה אלא אספן היה חכם ומכין מדעתו'. וגם יש ונהגין, שקל מי שקורא אותה עם המפטייר בלחש אומר אותה גם כן מעמד מפני כבודה: ב (ה) 'קל הכבור'. ואם חל בשבת, שצריכין לקרות יותר, דהא בשבת צריך שבעה קוראים, (ז) מתחילין 'עשר תעשר': ג (ו) במוצאי. מפני ששחל עצרת בשבת היה יום זכיחת התקנות אחר השבת, והוא קצין יום-טוב [מ"א]. ולפי טעם זה, באסרו חג שאחר שבת, מתו להתענות, אכן מדברי הגר"א משמע דגם שם אין להתענות¹², וכן מוכח בבית יוסף: (ז) ואין אומרים תחנון. וגם (ה) אין מתענים בס"ט: (ח) מתחלת ראש חודש סיון¹³. דמזד (ו) בשני בסיון אמר להם משה לקדשם לתורה, ברכתיב "אם שמעו תשמעו בקלי ושמתם את בריתי וגו'", ואחר כך מתחיל שלשת ימי הגבלה: (ט) בשבועות. הנינו, בין שטוחין בערב יום-טוב (י) או ביום-טוב גופא. ואפלו אם אותן עשבים אין ראויין למאכל בהמה, בין שחשב עליהן מבעוד יום שוי לטלטלן, כמו שכתבתי סימן שח סעף כ, ובפרט אם הם עשבים המריחין. אכן אם חל שבועות ביום ראשון (ב) אין לשטוחן בשבת, פיון שפנתו לצדף יום-טוב ואין שבת מכין ליום-טוב, אלא ישטוחם ביום-טוב גופא או בערב שבת: (י) זכר לשמחת מתן תורה. שהיו שם עשבים סביב הר סיני, ברכתיב "הצאן ונהקרו אל ידעו וגו'". כתבו האחרונים:

במקום שנהגין לחלק עשבים המריחיים בבית הכנסת, לא יתקלו מברוך שאמר' עד אחר תפלת שמונה עשרה כדי שייכל לקרן עליהן, (ט) בביתנים אסור להפסיק. ונהגין להעמיד אילנות בבית הכנסת ובבתים, וכו' שבעצרת נדונו על פרות האילן¹⁴ [מ"א]. (י) והגר"א בשל מהגה זה, משום שכתבו הוא חזק העשבים להעמיד אילנות בתג עשבים¹⁵: (יא) בכמה מקומות לאכל. ואם מתו להתענות לעניות הילום בשבועות, עין לקמן בסימן תרד במגן אברהם ומה שכתבנו שם במשנה ברורה¹⁶: (יב) מאכלי חלב. עין מגן אברהם. ואני שמעתי עוד בשם גדול אחד שאמר טעם נכון לזה, כי בעת שעמדו על הרי סיני וקבלו התורה נפי בעשרת הדברות נהגלה להם עלי יד ידוה כל חלקי

שער הציון

(א) אחרונים: (ז) מגן אברהם וש"א: (ה) מגן אברהם וחק יעקב: (ו) מגן אברהם: (י) מגן אברהם: (ב) שם: (ט) אליה רבה ופרי מגדים, דלא פחק יעקב: (י) והוא נה בימי אדם:

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תַּצֵּד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ג]

קְרוּרין הַדְּבָרוֹת⁽¹¹⁾.

11 והמנהג לעמוד בקריאת עשרת הדברות, כתב בשו"ת הרמב"ם (הוצאת פריימן, סי' מו) שיש למונעו, כיון שיש חשש שיגיעו מזה לידי הפסד באמונה, שיבואו לחשוב שיש יתרון לעשרת הדברות על פני שאר פסוקי התורה.

מאידך, בסיודר בית יעקב (ליעב"ץ סדר יום א' של שבועות אות יט) והשערי אפרים (שער ז סל"ז) והחיד"א (טוב עין סי' יא) כתבו שנהגו לעמוד בקריאת עשרת הדברות. ובטעם הדבר כתב החיד"א (שם), שהרי אנו קוראים בכל שבת בתורה ואם כן מוכח שהכל אמת, ומ"מ כיון שעשרת הדברות הן יסוד התורה וכתבו על גבי הלחות עצמן, וכשאמרן הקב"ה לכל ישראל חרדו כל העם באמירתן, לפיכך עושים איזה זכר לקום באמירתן, וכן כתב בשו"ת דבר שמואל (אבודוה, סי' רעו) שבמקום שנהגו כן אין למנוע את המנהג, כיון שהכוונה מפורסמת שרוצים לקיים בדרך הידור כאילו הקבלנו את פני השכינה במעמד הגדול והטרא ההוא. וכן הורה הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ב ארחות הלכה הע' ל) שבזמנינו אין לחוש, כיון שהכל יודעים שאינו אלא לזכר מעמד הר סיני. והוסיף, שהרי עומדים גם בעוד קריאות, כגון שירת הים וכיוצא בזה, ולכן אין לחוש.

וכן כתב בשו"ת אגרות משה (אוי"ח ח"ד סי' כב), והוסיף, שאף על פי שמצד הסברא היה מקום לחוש לתרעומת המינים, מ"מ כיון שלא אירע שהטעו בכך המינים את עמי הארצות, מותר לעשות כן. עוד כתב שם, שגם מי שבא ממקום שלא נהגו לעמוד למקום שנהגו, יעשה כמותם ואל ישנה ממנהג המקום. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (שיעורי מור הגר"ש אלישיב ברכות יב, א) שהעיקר כדעת הרמב"ם הני"ל שאין לעמוד, ואף במקום שכל הציבור נעמד, אין לו לעמוד עמהם, כיון שהם עושים שלא כדיון.

[משנ"ב ס"ק ו]

דְּגַם שֶׁם אֵין לְהִתְעַנּוֹת⁽¹²⁾.

12 והמנהג בזה, כתב לעיל (סי' תכט ס"ק יד) שלא להתענות בכל אסרו חג.

ואף חתן וכלה ביום חופתם, כתב לקמן (סי' תקעג ס"ק ז) שאינם מתענים באסרו חג.

ואם התענה תענית חלום בשבת [שכתב השו"ע לעיל (סי' רפח ס"ד) שצריך להתענות ביום ראשון על כך שביטל 'עונג שבת'], וביום ראשון חל אסרו חג, כתב במשנ"ב לעיל (שם ס"ק ט) שרשאי להתענות באסרו חג, כיון שהאיסור להתענות בו הוא רק ממנהג. אמנם, לענין מי שהתענה תענית חלום בחול המועד, כתב לקמן (סי' תקמז ס"ק כו) שטוב שאת התענית על תעניתו יתענה רק אחרי אסרו חג, ולא באסרו חג עצמו. ותענית שמתענה ביום פטירת אביו או אמו, כתב השו"ע הרב (סי' תכט ס"ז) שאין להתענות באסרו חג.

[משנ"ב ס"ק ז]

יְגַם אֵין מִתְעַנִּים בָּם⁽¹³⁾.

13 וחתן וכלה ביום חופתם, כתב לקמן (סי' תקעג ס"ק ז) שלדעת הרמב"ם צריכים להתענות בימים אלו, והוסיף, שיש מקילים שבכל הימים שאין אומרים תחנון (מלבד חודש ניסן) אינם צריכים להתענות. והא"א (בוטשאטש, שם ד"ה ברג"ה) כתב שהמיקל אין מוניהים אותו, אבל כבר פשט המנהג כהמג"א הני"ל. וכן הגר"ש אלישיב (אשרי האישי ח"ג פ"ה סל"א) הורה, שמתענים בימים שבין ראש חודש סיון לשבועות.

[משנ"ב ס"ק ח]

מִתְחַלֵּת רֵאשִׁי-חֲדָשׁ סִינָן⁽¹⁴⁾.

14 ולאחר אסרו חג, מבואר ברמ"א (כאן, ולעיל סי' קלא ס"ז) שאומרים תחנון, אולם במשנ"ב שם (ס"ק לו) כתב שיש מקומות שבהם נוהגים שלא לומר תחנון כל הששה ימים שאחרי שבועות, כיון שיש תשלומין לקרבנות החג כל ימים אלו, וכן כתב בלוח ארץ ישראל (ראש חודש סיון). מאידך, דעת החו"א (ארחות רבנו ח"א עמ' סח) שאחרי אסרו חג יש לומר תחנון.

ולדעת הסוברים שאין לומר תחנון בכל ששה הימים שלאחר שבועות, בחוץ לארץ שעושים יום טוב שני, כתב השי"ר כנסת הגדולה (סי' קלא אות יא) שיש מקומות הנוהגים למנות ששה ימים מאחרי יום טוב שני ולכן גם ב"ג בסיון לא אומרים תחנון, ויש הסוברים שיש לומר ביום זה תחנון. והורה הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה שבועות פ"ב סט"ז וארחות הלכה הע' כה) שגם בחוץ לארץ יש לומר תחנון ב"ג סיון, כיון שימי התשלומין לקרבנות נמנים לפי ארץ ישראל, שהיא מקום ההקדבה.

[משנ"ב ס"ק י'

שְׁפָצְצָתָּ נְדוּנוֹ עַל פְּרוֹת הָאֵילָן⁽¹⁵⁾ וכו', לְהַעֲמִיד אֵילָנוֹת פְּתוּג שְׁלֵהֶם⁽¹⁶⁾.

15 וסיים המג"א (ס"ק ה) ויתפללו עליהם, וכן הביא השו"ע הרב (סט"ו) את דברי המג"א ויתפללו עליהם. מאידך, האי"ר (ס"ק יב) שהביא את דברי המג"א הני"ל השמיט את ויתפללו עליהם, וכן המשנ"ב כאן השמיט זאת, ויש להסתפק בכונתם.

16 ולענין שטיחת עשבים, דעת הגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ב עמ' צט) והגר"ש אויערבך (שלמי מועד שבועות עמ' תנט) שאינו בכלל חוק העמים, ולכן מותר לשוטחם, וכן דעת הגר"ש אלישיב (הליכות חג בחג ספירת העומר וחג השבועות פ"ח הע' 24). מאידך, בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ד סי' יא אות ה) כתב שלדעת הגר"א אין לשטוח אפילו עשבים, וכן הביא בשם הערוך השלחן (ס"ו), וכן החו"א והגר"י קניבסקי (שם) נהגו בארץ ישראל שלא לשטוח אפילו עשבים, ואף על פי שסבר הגר"י קניבסקי שעשבים אינם בכלל חוק העמים [וראה בקובץ אור ישראל (מאנסי חוברת כ עמ' קל) שהביא את מנהגי העדות והקהילות השונות בזה].

[משנ"ב ס"ק יא]

עֵץ לְקַחַן בְּסִינָן תְּרֵד בְּמִגְן אֲבָרְהָם וְכִמָּה שְׁפָתְכֵנוּ שֶׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּחָה⁽¹⁷⁾.

17 במג"א שם (ס"ק א) כתב בשם המהר"ל (סוף הלכות ימים נוראים) שבשבועות אין להתענות תענית חלום, וכן כתבו החק יעקב (כאן ס"ק ח) והשו"ע הרב (כאן ס"י"ח). והעיר השונה הלכות (סט"ו) שבמשנ"ב שם לא מוזכר דין זה. מאידך, העלת שבת (ס"ק א) והאליה זוטא (סי' רפח ס"ק ג) והקיצור השל"ה (מסכת שבת דיני תענית חלום בשבת) כתבו שמתענים תענית חלום גם בשבועות, והכף החיים (ס"ק לח) סיים בזה שמ"מ שב ואל תעשה עדיף ואין להתענות, וכן כתב הגר"ש אויערבך (מנחת שלמה פסחים ח"ב סח, ב). ובטעם הדבר כתב הגר"ש אויערבך (שם), שהרי הכל מהים בעצרת שבעין 'לכס', וביאר רש"י (פסחים סח, ב ד"ה דבעינן) שישמח בו במאכל ובמשתה להראות שנוח ומקובל יום שניתנה בו התורה, והיינו שאף שהוא עצמו מרגיש עונג בלימודו, מ"מ צריך להתענג במאכל ובמשתה כדי להראות לאחרים שאינם יודעים שהוא מתענג מלימוד התורה, ולכן גם תענית חלום אסורה כי אחרים לא יראו שהוא שמח בתורת ה'.

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תַּצַּח תַּצַּה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יב]

לְשֵׁטָה כְּסָפִין בְּדוּקָה פְּאָשֶׁר צִנְהָ הַשֶּׁמֶשׁ¹⁸.

על פי המבואר בדת קדושים (לא"א מבוטשטאטש, יו"ד סי' פט ס"ק ד) שאפשר לצרף את שינת הלילה כסניף להקל שיחשב כהפסק. והוסיף הגרי"ש אלישיב (שם), שדוקא לענין גבינות אלו אפשר להקל בזה, אבל דבר שמחמתו צריך להמתין מעיקר הדין שש שעות, כגון אחרי בשר [ואפילו בשר עוף], אין השינה נחשבת להפסק.

ואף לאחר אכילת פיצה, שהגבינה הצהובה כבר נמסה ואין בה חשש שתשאר בין השיניים, הורה הגרי"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' נח) שצריך להחמיר ולהמתין שש שעות, מפני שנמשך טעמה בפה זמן רב.

[משנ"ב ס"ק טז]

אַלְא יִקְנַח פִּי רָפָה יְיָדִית¹⁹.

19) ואף שכן מבואר בשו"ע (יו"ד סי' פט ס"ב) שמעיקר הדין מספיק קינוח והדחת פיו ושיהיו ידיו נקיות, מ"מ דעת הגרי"ש וואנר (קובץ מבית לוי עניני יו"ד הלכות בשר בחלב ס"ו והע' טז) שהמנהג הוא להמתין חצי שעה, והביא סמך למנהג זה מהזוהר שהובא בב"י (יו"ד שם), וכן נהג הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה שבועות פי"ב ארחות הלכה הע' 49).

[שעה"צ ס"ק טו]

דָּאם אוֹכַל גְּבִינָה קָשָׁה צְרִיךְ לְתַסְסִיק בְּכַרְפַּת-הַמְּזוּן, וְיִמְתֵּן שֵׁשׁ שְׁעוֹת²⁰.

20) וגדר גבינה קשה שיש להמתין אחריה שש שעות, כתב הש"ך (יו"ד סי' פט ס"ק טו) שמדובר בגבינה שעמדה ששה חדשים, והט"ז (שם ס"ק ד) כתב שהכוונה לגבינה מתולעת [דהיינו גבינה שנתהוו בה תולעים, וכמו שהביא הרמ"א שם (סי' פד ס"ז)] וכן כתב החכמת אדם (כלל מ ס"א).

וגבינה צהובה שבזמנינו, הורה החו"א (הגר"ח קניבסקי בשמו, במעשה איש ח"ה עמ' כב) שאינה דומה לגבינה הקשה המוכרת בפוסקים, ורק אם עמדה שנה צריך להמתין שש שעות בין אכילתה לבין אכילת בשר, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין (הובא בספר רבבות ויובלות לתלמידו ר"א גרינבלט ח"ב סי' רס, ובספר משנה הלכות חט"ז יו"ד סי' ט) שהגבינה הצהובה שבזמנינו אינה הגבינה הקשה שאחרי אכילתה צריך להמתין שש שעות. וכן כתב הגר"ח קניבסקי (נור החיים עמ' ר"ג) להתיר, שאין גבינה כזו מצויה בזמנינו. וכן היתה דעת הגר"א קוטלר להקל שגבינה צהובה אינה נחשבת כגבינה קשה, אלא אם כן אי אפשר לחתוכה אלא על ידי מגדרת, וכן היקל בעל שו"ת באר משה (מאור השבת ח"ג עמ' תכו), אלא אם כן ישנם נקבים בגבינה שנעשין מחמת יושנן ובוה צריך להחמיר [הדבר מצוי בגבינה שיוצרת].

מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה שבועות פי"ב סי"ג ובהערות), שאחרי גבינה צהובה או גבינה מלוחה צריך להמתין שש שעות אפילו לצורך אכילת בשר עוף, כיון שיש אומרים שבאופן עשיית הגבינה בזמנינו היא מתקשה בזמן מועט ואין צריך לכך ששה חודשים כמו בזמן השו"ע, וגם אחוזה השומן הגבוהים גורמים שהשפעתה נשארת בחלל הפה שעות הרבה, וכן הורה הגרי"ש וואנר (שו"ת שבט הלוי ח"ב סי' לה, קובץ מבית לוי ניסן-סיון עמ' פה וקובץ ט עמ' כג) שכיום שמעמידים אותה על ידי חומרים מתקשה הגבינה כאילו עמדה ששה חודשים, והיא כמי שהועמדה בקיבה שהיא חריפה וחזקה שראוי להמתין על זה, וגם שלא ידוע אם עברו עליה ששה חדשים, וכמו כן יש לצרף את דעת הפוסקים שהחמירו בגבינה קשה אפילו אם עמדה פחות מששה חודשים. וכן הורה הגרי"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר ושבועות פי"ח הע' 111, ובספר אשרי האיש ח"ג עמ' תמב). ואם ישן אחרי אכילת גבינה צהובה או גבינה קשה שלנו, הורה הגרי"ש אלישיב (הלכות חג בחג שם הע' 118) שאם ישן לפחות ג' שעות, נחשב להפסק ואפשר להקל בזה, ואף לאחר שינת יום, והוא

סִימָן תַּצַּה

אַיְזָה מְלֵאכֹת אֶסוּרִים בְּיוֹם-טוֹב

[משנ"ב ס"ק א]

בֵּין שְׁאֵסוּרָה מִן הַתּוֹרָה וּבֵין שְׁאֵסוּרָה מְשוּם שְׁבוּת¹.

1) וכן איסור ממצוא חפצך דבר דבר שלא יהיו הליכתך ודיבורך בשבת כבחול, כתב בב"ה"ל לקמן (סי' תקכ"ט ס"א ד"ה לכבודו) שנוהג ביום טוב כמו בשבת.

אמנם, לגבי לסעד בהמה בשעת לידתה על ידי החזקת הולד כדי שלא יפול לארץ, מבואר בשו"ע לקמן (סי' תקכ"ג ס"א) שמותר הדבר ביום טוב, אף שלענין שבת כתב המשנ"ב לעיל (סי' שלב ס"ק א) בשם האחרונים שאסור לעשות כן. וכן לגבי דין משילין פירות, אין יום טוב חמור כשבת, כמבואר בשעה"צ לקמן (סי' תקכ"א ס"ק ג-ד).

[משנ"ב ס"ק ב]

חֻץ מִמְּלֵאכֹת אֶכְלֵ-נֶפֶשׁ².

2) ויסוד החילוק בין מלאכת אוכל נפש שהותרה ביום טוב לבין שאר המלאכות שנאסרו, כתב הרמב"ן (ויקרא כג ז) שמבואר בפסוק (שם) שביום טוב נאסרה מלאכת עבודה, ומלאכת אוכל נפש אינה מלאכת עבודה; אלא מלאכת הנאה; [וראה רמב"ן שמות לה ג]. והביא הספר חינוך (מצוה רצח) את דבריו. ובביאור דבריהם ראה מה שכתבנו להלן בשעה"צ (סי' כא).

ולענין עשיית מלאכה לצורך אוכל נפש אשר שיעורו פחות מכזית, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' תצח ס"ק לה).

[משנ"ב ס"ק ה]

אוּ שְׂלֵא הַסְּפִיק לוֹ הַשְּׁעָה³.

3) וכן אם התקלקלו מכשירי אוכל נפש מבעוד יום, ולא נודע לו על כך עד יום טוב, כתב לקמן (סי' תק"ס ס"ק כא, ובהקדמה לסי' תקט) שמותר לתקנם ביום טוב, ורק אם נודע לו על כך מבעוד יום ושכח לתקנם, אסור לתקנם ביום טוב.

היתר זה לתקן מכשירי אוכל ביום טוב, כתב הרמ"א לקמן (סי' תקט ס"א) שהוא הלכה ואין מורין כן לרבים, וכתב הביה"ל שם (ד"ה וה"ה) שהשו"ע כאן שכתב היתר זה ולא הזכיר שאין מורין כן נחלק על המשך במילואים עמוד 49

הלכות פסח סימן תצד תצה

קא באר הגולה

(ט) חלב (יג) ביום ראשון של שבועות. ונרצה לי השעם, שהוא (יד) כמו השני תבשילין שלוקחים בליל פסח וזכר לפסח וזכר להגיגה, פן אוכלים מאכל חלב ואחר כך מאכל בשר, וצריכין להביא עמקה (טו) שתי להם (טז) על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לשתי הלהם שהיו מקריבין ביום הבכורים:

הלכות יום טוב

תצה איזה מלאכות אסורים ביום טוב, ובו ד' סעיפים:

א *כל מלאכה (א) האסורה בשבת (ב) אסורה ביום טוב, (ג) חוץ ממלאכת אכל נפש (ג) וחוץ מהוצאה והבערה, (ד) *וכן מקשירי אכל נפש (ה) שלא היה אפשר לעשותם (ו) מאתמול: הגה

א משנה ביצה ל"ו ומגלה ד' ב משנה ובקרא ביצה י"ב ובכתיב הלל ג ברייתא מגלה שם וכרבי יהודה

באר היטב

שם, דלא כמהרש"ל שהתיר, וכ"כ בתשובת חו"ת השני סימן לא ובתשובת נחלת שבועה סימן לו, וסיים: מכל מקום אם הייתי במקום שנהגין התיר לא הייתי מוחה בנדב. כתב א"ז בשם הפל"ו דבשביעות יש נוהגין לאכל גבינה בסעודת מנחה אף שאין שש שעות מסעודת שחרית ובלבד שירחץ פיו ויחציץ שניו להוציא הבשר, וע"ז. אין להתענות בשבועות אפלו מעניית חלום, מהר"ל ותאחרונים. וכתב המ"א: כשאופה פת עם התמאה יזהר להסיק התנור יפה וגם צריך מרדה תדשה, דלא קצת נשים שמהפכין אותה על צד השני, ע"ש. ושמעתי שאוכלים חלב ואח"כ בשר, דלא כמו שעשו תלמידי אצל אברהם שאכלו בשר בחלב, שעבדו זה נתנה התורה לישאל, וד"ק: (ב) אסורה. [השעם בספר החנוך מצוה רחצ, כדי שיקרי ישראל הנסים הגדולים שעשה השי"ת להם ולאבותיהם וידברו גם ויודיעם לבניהם, כי מתוך השביחה מצסיק העולם יהיו פגיים לעסק בהם]. וכל שאסור לעשותו

שישלים שנתו ולא יאצטע לו שום נזק. ובבבא אין לברך עט"ו ולא על טלית קטן. ובכרת התורה צריך לברך, אף הרוצה לצאת ידי ספק ישמע בכרת התורה מאחר ויתכן ויטען ליה דצריך לקרות ק"ש אחר צ"ה כיון שאין קורא על משתו. ליל שבועות אסור בויג, ואם חל ליל טבילה לשמש, ספר הפנאים: (ט) חלב. יש הרבה טעמים, ומ"כ השעם בזה שאותן ד שבועות היו לישאל ד נקיים דגמת אשה מנדחה, ודוע דם נקב ונעשה חלב, והינו מדין לרחמים, ומנהג אבותינו תורה היא, אף יש לזהר שלא יבואו ליד אסור; ועין ב"ד סימן פט דא"צ להפסיק בבהמ"ז אם אינו אוכל גבינה קשה, ויזהר לקח מפה אחרת, עכ"ל מ"א. ובשכחה"ג כתב: אני נוהג לאכל דבש וחלב ומקרב בהמ"ז ואוכל בשר, וכי"ש שלי"ה. וע"ל סימן תקה דחלב שחנחלב ב"ט ע"י א"י יש לנהג בו אסור ואין לשנות, אלא ב"ט שני יש להתייר, וכן הסבמת השי"ו והמ"א

משנה ברורה

התורה, כמו שכתב רב סעדיה גאון, שבשערת הדברות פלולה כל התורה ויודו מן החר לבייתם, לא מצאו מה לאכל תכף פי אם מאכלי חלב, פי לבשר צריך הנקה רבה: לשחט בסכין ברוק כאשר צוה הש"ס¹⁸, ולנקר חוטי החלב והקדש והקדיש ולמלת, ולבשל בכלים תרשים, פי הפלים שהיו להם מקדש, שבשלו בהם באותו מעת לעת, נאסרו להם, על-כן כחור להם לפי שעה מאכלי חלב, ואינו עושה זכר לזה: (יג) ביום ראשון וכו'.

באר הגולה

* וכן מקשירי אכל נפש שלא היה אפשר וכו'. והשעם, משום דכתיב "אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם", ונדשו במקרא ד'לקם' אחי לרבות לכל צרכיכם, דהינו המכשירים להאכל, ומתיר אפלו בלי שני כמו אכל נפש עצמו. והנה מהמחבר משמע דאכל נפש שרי לעשות ביום טוב, אפלו היה אפשר לעשותו מבעוד יום שלא היה מפיג טעם קל ואפלו בלי שני, והינו אם הוא דבר שאין דרך לעשותו לימים רבים, ודעת הש"ס מחמירין דאפלו בזה צריך שני כיון שאינו מפיג טעם קל אם היה

(יב) בקצת מקומות לאכל דבש וחלב, מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב פחת לשונך וגו': (יד) כמו השני תבשילין וכו' פן אוכלים וכו'. רוצה לומר, בשם שבפסח עושין זכר לקרבן, פן אנו צריכין לעשות בשבועות זכר לשתי הלהם שהיו מביאין, ועל-כן אוכלים מאכלי חלב ואחר כך מאכל בשר, וצריכין להביא עמקה שתי לחמים, דאסור לאכל בשר וחלב מלחם אחד, ויש בזה זכרון לשתי הלהם: (טו) שתי להם וכו'. ולכן נהגו (יב) לאפות להם אחד עם חמאה, דאז בודאי יצטרף להביא להם אחר לאכל עם בשר. (יג) ויזהר אז להסיק התנור יפה בין להם, וגם צריך מרדה תדשה, דלא במקצת נשים שמהפכין אותה על צד השני, דהא בלוע מעבר אל עבר משמנונית: (טז) על השלחן. ויזהר לקח (יז) מפה אחרת כשורצה לאכל בשר. ואין צריך להפסיק בכרפת המזון (טו) אם אינו אוכל גבינה קשה, אלא יקח פיו יפה וידיח¹⁹, כדאיתא ביונה ד"ע סימן פט: (יז) זכרון לשתי הלהם. ואם-כן יהיו של חטין, דגמת שתי הלהם. כתב הפרי מגדים: יש לזהר בענין מאכלי בשר וחלב בכל מה שנוהגין בכל השנה, המבאר ביונה ד"ע סימן פח ופט, ויש לא לצאת שכרם בהפסד. עוד כתב: בנסח ברפת הפטרה 'על התורה ועל העבודה כו' את יום חג השבועות הזה', אבל אין מופירין לומר 'מקרא קדש וכו'. ומזכירין נשמות ואומרים 'אב הרחמים ביום שני²¹, ובכל מקום שקורין 'כל הבכור' מופירין נשמות, שיש בו מתנת יד, ונודרים צדקה. כשחל שבועות ביום ששי-שבת אין אומרים פקדים, וכשחל שבועות במוצאי שבת אומרים פקדים במנחה בשבת:

א (א) האסורה בשבת. בין שאסורה מן התורה (ב) ובין שאסורה משום שבות²¹, וכן כל דבר שאסור לעשותו בעצמו, אסור לומר גם לעבדו לעשותו כמו בשבת: (ב) חוץ ממלאכת אכל נפש²². כדכתיב בקרא "אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם": (ג) וחוץ מהוצאה והבערה. ופרטי דיניהם והבארו לקמן סימן תקיא ותקיא: (ד) וכן מקשירי אכל נפש וכו'. ופרטי דין זה, עין לקמן סימן תקה ותקט: (ה) שלא היה אפשר. דנתקלקל ביום טוב (ג) או שלא הספיק לו השערה²³. ומשמע דאכל נפש גופה מתיר לדעת המחבר אפלו באפשר לעשותו מאתמול, (ג) ומיהו, בדבר שדרך לעשותו בפעם אחת לימים רבים, גם מהמחבר אסור בדבר ששוב מאתמול ולא יפיג טעמו²⁴, וכדלקמן סימן תקי סעיף ג, עין שם²⁵, ועל-ידי שני משמע מהג"א דשרי: (ו) מאתמול. אבל אם אפשר

שער הציון

(יב) חק"י יצקב בשם הפל"ו: (יג) מגן אברהם: (יא) שם: (יד) אחרונים: (טו) דאם אוכל גבינה קשה צריך להפסיק בכרפת המזון, וימתין שש שעות²⁰ [פמ"ג]: (ב) בית יוסף: (ג) רש"י ביצה כ"ח עמוד ב דבור הפתחיל 'הלכה': (ג) אחרונים: